

Quills versus Sade

Mai întâi a fost piesa **Quills**, care a câștigat premiile Obie și Kesselring, sporind faima dramaturgului Doug Wright, apreciat pentru originalitatea subiectelor abordate, pentru provocatoarele idei promovate, pentru ironia totdeauna inclusă. Umorul fin ce face suportabile atrocitățile și perversiunile abundente este și principala calitate a filmului cu același titlu, realizat de către Philip Kaufman pe un scenariu comandat chiar autorului. Din dubla filmografie de scenarist și regizor a lui Kaufman trebuie amintit neapărat **Henry și June**, ecranizare după cartea în care Anaïs Nin își povestește idila cu Henry Miller și soția acestuia. O experiență importantă care, cu siguranță, a contat, căci **Quills** este încărcat de o vibrantă senzualitate. Dar aceasta este doar una dintre multiplele dimensiuni ale filmului, care nu se rezumă doar să relateze ultima perioadă din viața marchizului de Sade, petrecută la azilul Charenton, ci lansează interogații legate de libertatea de exprimare, cenzura coercitivă sau... provocatoare, granițele dintre sexualitate și pornografie, artă și kitsch etc. Acestea au fost de fapt și intențiile inițiale ale dramaturgului: „Scriind o piesă despre Marchizul de Sade, am vrut să prezint mai puțin faptele concrete din viața sa, cât spiritul în care și-a trăit-o. În

același timp, m-am oprit asupra argumentelor pro și contra cenzurării scrierilor sale, explorând lupta eternă dintre extremiști și moralști”. Povestea filmului francezesc intitulat, simplu, **Sade** începe tot de la o piesă, celebra **Marat-Sade** a lui Peter Weiss, care i-a incitat pe doi amici, unul scriitor, celălalt gazetar, de formație istoric. Acesta din urmă a purces la investigații pe cont propriu și, în 1983, îi apărea volumul **La Maison Belhomme**. Romancierul nu s-a lăsat mai prejos și, când i s-a comandat un scenariu despre acest personaj, a scris o carte, **Teroare în budoar**, ce avea să stea la baza recentului film regizat de Benoît Jacquot. Vidul de informație biografică a permis să se fabuleze, speculându-se existența în epocă a unor „case de sănătate” unde, contra cost, se puteau obține certificate atestând nebunia, pentru a se evita ghilotina! Proiectul acestei ecranizări l-a interesat chiar și pe Jack Nicholson, dar producătorul vorbise deja cu Daniel Auteuil, de pe când visa la Stephen Frears ca regizor. Până când importatorii autohtoni vor risca să cumpere un film european cu un destin atât de întortocheat, merită acordată atenție filmului decretat „cel mai bun din 2000” de către Asociația națională a cronicarilor de film din S.U.A. Deja deținător al unei statuete, protagonistul, australianul Geoffrey

Rush, este nominalizat la Oscar. Strălucirea malefică pe care o izbutește și de astă dată este explicată de către regizor într-un mod foarte interesant: „Geoffrey mi s-a părut cea mai inspirată alegere, deoarece marchizul era un personaj teatral, iar Geoffrey este prin excelență un om de teatru”. Actorul continuându-i gândul, încheie cercul demonstrației: „Marchizul era o minte extrem de inteligentă într-un trup sălbatic, subjugat de erotism. Furia și resentimentele sale se manifestau printr-un ciudat simț al umorului”. Amendată de autoironie și sarcasm, forța de seducție trece ecranul și se răsfrânge benefic în conștiința spectatorului contemporan, confruntat cu o epocă reconstituită cu minuție expresivă (vezi culoarele închisorii, somptuozitatea palatelor și, nu în ultimul rând, confortul sofisticat al apartamentului carcerial), dar mai ales cu titanismul unei personalități controversate și astăzi. Fiindcă opera sa are capacitatea de a relativiza valorile anchilozate ale unei umanități ipocrite căreia i-a pus oglinda în față, în felul său, șocant și ireverențios, dar genial. Cert este că Marchizul legendar a făcut omenirii un cadou de care aceasta trebuie să fie conștientă că nu se va mai dezbăra nicicând: sadismul!

Irina Coroiu

Sm *moartea unui artist*

Mitică lancu

Făcea parte din categoria rară a actorilor de comedie, care, o dată intrați pe scenă (de fapt, *izbucniți* pe scenă, fiindcă avea un stil exploziv de a-și face apariția, contrazicând toate schemele regizorale și răsturnând toate orizonturile de așteptare ale publicului) și o dată rostindu-și prima replică, declanșau

hohote de râs și ropote de aplauze. Mitică lancu era, cu alte cuvinte, un mare talent, dotat anume pentru comedie, pe care eu obișnuiam să-l asemuiesc cu Birlic, având, tot așa, o structură mobilă, proteică, în stare să umple cu viață și haz fiecare rol. Mai ales cu acel Birlic din filmul **Două loturi**, degajând umor și tristețe, con-

